

11.

Integrált Károsító-specifikus Ellenőrzési Adatlap

Ditylenchus destructor

Vizsgáló laboratórium:

NÉBIH NTAI Növény-egészségügyi és Molekuláris
Biológiai Laboratórium (NMBL)

1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.

A. Általános rész:

1. Növényegészségügyi státusza: **2/A/II. a) 5.**

Földrajzi elterjedés:

Európa: Albánia, Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia Luxemburg, Magyarország, Németország, Norvégia, Oroszország, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szlovákia, Törökország.

Ázsia: Azerbajdzsán, Banglades, India, Irán, Japán, Kazahsztán, Kína, Szaud-Arábia, Tadzsikisztán, Üzbegisztán.

Afrika: Dél-Afrika

É-Amerika: Kanada, Mexikó, USA

Dél-Amerika: Ecuador

Óceánia: Ausztrália, Új-Zéland

2. A károsító rövid leírása:

Fertőzés tünetei:

Burgonya gumón a fertőzés első tünete, kis fehér foltok a bőrszövet alatt, majd kialakul a tipikus szárazrothadás (1. kép). A héj szürkés, papírszerű, könnyen leváló, felrepedezett, a folt besüppedt (téveszthető a fitoftóra korai tünetével). Felvágva a gumót, a húspan sötét, száraz, morzsalékos törmelékkel teli foltok találhatók. A másodlagos gomba, baktérium és szaprofita fonálféreg fertőzése gyakori. Állományban a növény föld feletti részén a károsítás nem okoz specifikus tüneteket, ezért csak a kiásott gumókat lehet szemlélni és bonitálni.

1. kép: *D. destructor* tünet burgonyagumón

Díshagymákon/gumókon a fertőzés az alapi részről indul és terjed a pikkelylevelek, vagy gerezdek húzában, sárgától sötétbarnáig elszíneződött, mélyre hatoló foltokat, léziókat okozva. A másodlagosan fellépő kórokozók nyomán a szaporítóanyag rothadásnak indul. A föld feletti részen a levelek kisebbek és csúcsgöngyölést mutatnak (2.kép).

2. kép: *D.destructor* tünet írisz virághagymán

A károsító biológiája, életmódja:

A *D. destructor*t 1945-ben különítették el a *D. dipsacitól*, addig ez utóbbi biotípusának, rasszának tartották. A *Ditylenchus* Filipjev, 1936 nemzetség 96 faja ismert (Brzeski, 1991).

Endoparazita, a növény földalatti részét (gumó, sztoló, hagyma, rizóma, gyökertermés, a szár alapi része) elsősorban a földalatti módosult szárakat támadja meg.

Tojás alakban telel. Lárvai a kedvezőtlen körülményeket nem képesek anabiotikus állapotban átvészelní, mint a *D. dipsaci*, érzékenyek a kiszáradásra, nem képeznek aggregátumot. Károsítása leggyakoribb a burgonyán. Jellemzősége, hogy a fertőzött gumóban a tárolás folyamán is élettevékenységet folytat, ezért a termék minőségének romlása fokozódik a tárolási idő függvényében. A faj fejlődésének hőmérsékleti határai 5-34°C, optimális a 20-24°C, melyen 20-25 nap, 26°C-on 18 nap az élekciklusa. Nemzedékszám 6-9.

Kártételi veszélye az alacsony fekvésű, túl nedves (öntözött) táblákban fokozott, mivel szaporodási üteme a hőmérséklet mellett a talaj nedvességtartalmától függ. A talaj teljes vízkapacitásának 40%-os telítettsége mellett a burgonya gumók 11%-a, 60%-osnál a gumók 62%-a és 80%-osnál a gumók 93%-a volt fertőzött.

Behurcolása ültetésre szánt növényekkel, növényi részekkel (gumók, hagymák, rizómák), valamint talajjal történhet.

Morfológiája: Ellenőrzéshez nem szükséges információ

3. Gazdanövényei

Legfontosabb gazdanövényei:

Gazdanövényköre széles, számos család mintegy 100 növényfaját fertőzi, továbbá gomba micéliumon is megél.

Gazdaságilag legfontosabb tápnövényei:

- burgonya
- hagymás és gumós dísznövények
(*Crocus*, *Hyacinthus*, *Iris*, *Tigridia*, *Tulipa*, *Gladiolus*, *Dahlia*, *Canna*)
- cukorrépa, sárgarépa
- gyökgumós zöldségfélék
- herefélék
- komló

– Néhány gyomnövény (pl. *Mentha*, *Sonchus*) rezervoár fajként elősegíti a *D. destructor* fennmaradását szabadföldön száraz talajban is, mivel a *D. dipsacival* ellentétben e faj érzékeny a

kiszáradásra.

Nem gazdanövénye a vöröshagyma, a retek, a bab és a lucerna.

4. Terjedés módja:

Behurcolása, terjedése ültetésre szánt növényekkel, növényi részekkel (gumók, hagymák, rizómák), valamint talajjal történhet.

5. Identifikációs eljárás

A morfológiai fajhatározást a károsított növényiszövetekből kinyert nőstény és hím alaktani bélyegei alapján történik. Az identifikációs vizsgálatot a NÉBIH NTAI NMBL végzi.